

LEVELEZÉS.

Szentgerice, 1883. aug. *)

Szerkesztő ur engedelmével bátor leszek e becses folyóirat lapjain olvasóinak elmondani oly feljegyzésre méltó dolgokat, melyek — mert vallásfelekezetünk kebelében s népünk nevelése érdekében történtek — mindnyájunkat közvetlenül érdekelnek, kell hogy érdekeljenek.

Ismeretes, hogy községünk unitárius hitfelekezetének egy év óta Tiszt. Ürmösi Kálmán ur érdemes lelkésze. S épen az ő rövid egy évi működéséről s elért sikereiről óhajtom tudósítani azokat, a kiknek e buzdításra szükségök volna.

Hogy mit tehet egy hivatását felfogó s annak magaslatán álló pap, azt nevezett Tiszt. urnak működése itt sikeresen tanusítja.

Szentgerice szabad székely népe erős, szilaj természetű, értelmes, munkás, önérzetes. Konservatív, de a szép, jó és nemes irányu ujitásokra okszerűleg vezérelhető.

Megmutatta ezt a b. e. Farkas György esperes és Tiboldi István isk. tanító korszaka, melynek különösen első felére szent tisztelettel s méltó büszkeséggel emlékeznek veteránaink ma is.

Vasárnapi iskolázás, olvasó-körféle társulatok voltak már az ők vezetése alatt. A templomozás a hívek, nők és férfiak, harmonikus buzgó éneklése mellett a nagyobb igényű hallgatókat is kielégítette. A templomi éneklés azonban, főleg a nők részéről utóbbi időben egészen elhanyagoltatott, az olvasási kedv lankadott, a templombajárás annyira csökkent vala, hogy mindez feltűnt a komolyan szemlélődő előtt.

Szent vallásunkhoz mélyen ragaszkodó szívem benső örömezzetével mondhatom, hogy népünk s főleg ennek ifjusága T. Ürmösi ur tapintatos, fáradságot nem ismerő s ügybuzgó vezetése mellett nevezett hiányokat felismerve azok elenyésztetésére tör.

Dicséretreméltó buzgalommal ujitotta fel a vasárnap délutáni iskolázást, mely most már szép fejlődésben van.

Érdekes volt kezdetben az a visszahuzás, melyet felszólítására ugy a férfi- mint a nőnembeliek mutattak. Alig bírta őket templomozás után csak fél órára is ott marasztani. Rövid idő alatt azonban annyira megkedveltette a vasárnap délutáni iskolát, hogy most öregek és ifjak, nők és férfiak tömegesen hallgatják az ő tanítását s egyházi énekeinket Tiszt. Pető Mózes iskola tanító ur vezetése mellett buzgóan tanulják. Képzeljük most azt az igazán megható, Istenhez emelő s buzgóságra gerjesztő isteni tiszteletet, melyet ekkélsziánkban ily módon gyakorolnak.

* Mult füzetüinktől elkésvén, most adjuk. Szerk.

Más feljegyzésreméltó esemény az, hogy ugyancsak nevezett Tiszt. ur által egy „Olvasó-kör“ alakítottatott.

Községünkben eddig is voltak 5—6 emberből álló szövetkezetek, melyek politikai, szépirodalmi és gazdasági lapokat járattak s az önművelésre sokszor erejükön felül áldoztak; de hiányzott a népnek gyülekezési helye, mert a koresma ide nem számítható.

Ez „Olvasó-kört“ megint kiváló érdekekkel karolták fel s oly szép számmal lettek tagjaivá a község minden rendü és kuru lakó-sai, hogy az már is szilárdságot nyert s további működéséhez a leg-szebb reményeket kötik. Alapszabályukat némi lényegtelen hibák javítása végett a belügyminiszterium visszaküldötte, de az — remélhetőleg — már a közelgő tél kezdéséig meg lesz erősítve.

Gyüleseit e kör a mezei munkákhoz képest ősztől kezdve tavaszig tartja és pedig hetenként kétszer. Tárgyai olvasás, számolás, vallásos és világi dalok éneklése, hirlapok olvasása, alkotmány- és polgári törvénykezési esetek megbeszélése stb. Az iskolaterem, melyben a gyületeket tartják — a kezdet nehézségei után — a nép s különösen az ifjúságnak kedves gyülekezési helye lett; mert itt oly sok szépet és jót hallanak és tanulnak.

Könyvtára primitív, de azért Jóka i népies elbeszélései, regényei s az oly gyorsan országszerte elterjedt Jó könyvek füzetei kedvencz olvasmányaik. S érdekes, mikor az olvasás után egymásnak elbeszélnek, hogy mi mindent olvastak.

Mindezek a tények bizonyítják, hogy a papi hivatal — kétség-kivül — szép és nemesítő volta a szószéken kívül is nyilatkozik s nyilatkoznia kell mindenütt, a hol annak nagyszerűségét felfogják. A pap népe nemesítését minden körülmények között eszközölheti. S igen különösen akkor, ha községe más felekezetü papjai és tanítói ily működésében gyámolítják. Vajha így történnék minden községben.

Hiszem s részben a tapasztalás is mondatja velem, hogy az Ürmösi ur által kezdeményezett és dicséretes tapintatossággal és jeles tehetséggel vezetett ügyek iránt a nép szívében a szeretet állandó lesz.

A Tiszt. urnak nemes buzgalmában, vallási és hazafias törekvésében kitartást kívánunk.

G á l K á l m á n,
tanár.

TÖRÖK PÁL.

(1808—1883.)

A nagy veszteség feletti fájdalomban, mely a magyar reformált egyház egyetemét, de különösen a dunáninneni ref. egyházkerületet f. évi october elején gyászba borította, mi is őszinte részvéttel osztozunk. Mély sajnálattal látjuk a protestantismus soraiból az oly kiváló férfiak eltűnését, kiknek drága elete, nagy tehetségei bár első sorban annak a testületnek vannak szentelve, melyhez közetlenül tartoznak, de a kiknek munkássága a szellem által, mely azt vezérli, szélesebb körökre hinti áldásait.

És T ö r ö k Pál püspök, a pesti ev. ref. egyház papja ily kiváló, nagy férfiú volt.

Azok az alkotások, melyek fényes s maradandó emlékül nevéhez fűződnek, nemcsak a gyülekezetnek, a melynek papja, az egyház kerületnek, melynek püspöke volt, szólnak, hanem közülök nem egy az összes magyar protestans egyházakat illeti. S az a szellem, mely a lutheranus és a ref. egyházak egyesítése eszméjét ölelte fel gondolatában, rokonszenvének mutatta jeleit az unitárius egyház iránt is a fővárosban lett első megjelenésekor és azután más alkalommal is.

Mindazonáltal szellemének, a tettek mezején alkotó hatalmas erejének legmonumentalisabb műveit kétségtelenül egyházkerülete, s legfőképp pedig ekklézsiája, a pesti ev. ref. egyház oltárára tette le. Mikor ott hivatalát elfoglalta, a lehető legziháltabb viszonyok közt levő ekklézsiát talált, és örökségül egy